30 ta' Marzu, 1987

Imħallfin: –

S.T.O. *Carmelo Schembri* LL.D. – President
Onor. Hugh Harding B.A., LL.D., F.S.A., F.R.Hist.S.
Onor. Carmelo A. Agius B.A., LL.D.

Rita Portelli

versus

Onorevoli Prim Ministru u Harry Portanier

Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem – Terminu Ġudizzjarju

Kawża Ċivili għal dik preċedenti.

Il-Qorti: –

Rat ir-rikors fil-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili ta' l-istess Rita *Portelli illi esponiet:*

Illi hija l-proprjetarja tal-fond 55, Blanche Street, Sliema;

Illi b'sentenza ta' dik l-Onorabbli Qorti fil-kawża fl-ismijiet "Rita Portelli *vs* Harry Portanier" deċiża fl-10 ta' April, 1979, u kkonfermata mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fid-29 ta' Ġunju, 1979, l-intimat Harry Portanier ġie ddikjarat li qed jokkupa l-fond bla titolu u ġie mogħti żmien xahrejn biex jiżgombra minnu;

Illi b'ċitazzjoni pendenti quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet "Harry Portanier *vs* Rita Portelli" l-intimat Harry Portanier talab li jiġi ddikjarat u deċiż minn dik il-Qorti, li l-attur qed jokkupa l-fond 55, Blanche Street, Sliema, b'titolu ta' lokazzjoni skond l-Att XXIII ta' l-1979, b'żieda tal-kera fuq iċ-ċens skond kif indikat fl-istess Att, *stante* li hu ċittadin Malti u r-residenza normali u ordinarja tiegħu hija l-fond in kwistjoni; u għaliex konsegwentement m'għandhiex dik il-Qorti tordna l-ħruġ ta' l-opportun kontro-mandat tal-mandat ta' żgumbrament numru 940/79 fl-ismijiet "Rita Portelli *vs* Harry Portanier" maħruġ fil-31 ta' Awissu, 1979;

Illi r-rikorrenta eċċepiet fost affarijiet oħra l-inkostituzzjonalità ta' l-Att XXIII ta' l-1979 *in vista* ta' l-artikoli 48(9) u 38 tal-Kostituzzjoni ta' Malta;

Illi b'digriet tagħha ta' l-4 ta' Marzu, 1980, ikkonfermat mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fl-24 ta' Novembru, 1980, fil-kawża fl-ismijiet "Harry Portanier *vs* Rita Portelli" ddeċidiet billi pprefiġġiet terminu lir-rikorrenti ta' ħmistax-il ġurnata biex tipproċedi skond il-liġi għall-finijiet tal-ksur jew possibbilità ta' ksur ta' l-artikoli tal-Kostituzzjoni kif allegata minnha;

Illi għalhekk ir-rikorrenti pproċediet bil-preżenti istanza;

Illi r-rikorrenti tħoss li bil-mod li qiegħda tiġi interpretata u applikata l-liġi fuq imsemmija qiegħed jiġi vvjolat id-dritt ta' proprjetà tagħha protett mill-artikolu 38 u 48(9) tal-Kostituzzjoni. Bis-sentenza ta' l-10 ta' April, 1979, li mbagħad għaddiet in ġudikat, hija kellha stabbilit li ħadd ma kellu ebda dritt fuq il-fond numru 55, Blanche Street, Sliema. In kwantu l-Att ta' l-1979 ikkreja dritt ta' inkwilinat favur l-intimat Portanier hija tilfet il-pussess ta' dan il-fond, ħaġa għaliha ta' importanza kbira għax kellha bżonnu biex fih tgħammar bintha. Hija ma ġietx adegwatament ikkompensata għal dan it-telf u lanqas ingħatalha dritt ta' appell fuq il-fissazzjoni tal-kumpens relattiv u l-kundizzjonijiet tal-kirja;

Illi m'hux biżżejjed imma l-intimat Harry Portanier għandu postijiet vojta f'liema jista' jmur joqgħod waqt li bint ir-rikorrenta qiegħda tgħix f'post inadegwat u ristrett. Għalhekk ir-rikorrenta tħoss li ġew ivvjolati d-drittijiet fundamentali tagħha;

Talbet li, peress li r-rikorrenti tħoss li d-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 38 tal-Kostituzzjoni ġew miksura u qed jiġu miksura minħabba li bħala konsegwenza tal-promulgazzjoni ta' l-Att XXIII ta' l-1979 hija m'hix jirnexxielha tesegwixxi s-sentenza pprecitata ta' l-10 ta' April, 1979 u b'hekk ġiet ipprivata mill-pussess tal-proprjetà tagħha u titlob li dik l-Onorabbli Qorti jogħġobha tagħtiha r-rimedji xierqa u neċessarji a termini ta' l-artikolu 47(2) tal-Kostituzzjoni, fosthom id-dikjarazzjoni li l-Att XXIII ta' l-1979 (sa fejn jista' jġib il-konsegwenza li hi ma tistax tirriprendi l-pussess tal-preċitata proprjetà tagħha) hu anitkostituzzjonali u għalhekk null għax jilledi d-drittijiet fundamentali tagħha;

Rat ir-risposta ta' l-intimat Onor. Prim Ministru fejn

espona:

Illi preliminarjament it-terminu prefiss mill-Onorabbli Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-4 ta' Marzu, 1980 ikkonfermat mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fl-24 ta' Novembru, 1980 fil-kawża "Harry Portanier *vs* Rita Portelli" biex ir-rikorrenti tipproċedi bir-rikors odjern skada ineżorabilment fid-9 ta' Diċembru, 1980, u għalhekk ir-rikorrenti ddekadiet mid-dritt li seta' kellha illi tipproponi din il-proċedura u għalhekk l-esponent għandu jiġi lliberat bl-ispejjeż kontra r-rikorrenti;

Illi fil-mertu ma ġie miksur l-ebda dritt kostituzzjonali tar-rikorrenti;

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri;

Rat ir-risposta ta' Harry Portanier fejn issottometta:

Illi preliminarjament l-azzjoni odjerna hija perenta *stante* li r-rikorrenti ngħatat żmien ħmistax-il ġurnata biex tipproċedi b'din l-istanza, b'digriet ta' l-4 ta' Marzu, 1980, ikkonfermat mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fl-24 ta' Novembru, 1980; illi t-terminu mogħti hu wieħed ta' dekadenza u għalhekk hu perentorju u r-rikors kif illum propost ġà ppreżentat fit-23 ta' Awissu, 1985; ferm wara l-għeluq tat-terminu ta' 15-il ġurnata wara l-24 ta' Novembru, 1980;

Dejjem in linea preliminari r-rikorrenti għadha ma pproduċietx il-prova (kif żmien ilu obbligat ruħha li tagħmel) li hi l-unika proprjetarja tal-fond, 55, Blanche Street, Sliema;

Fil-mertu u bla preġudizzju għall-eċċezzjonijiet preliminari,

mhux minnu li l-applikazzjoni ta' l-Att XXIII ta' l-1979 jivvjola d-drittijiet fundamentali tagħha, u dan peress li l-istess Att jipprevedi kumpens xieraq u adegwat billi l-kera (flok iċ-ċens) li jiġi ipperċepit mis-sid issir id-doppju; dejjem jekk jikkonkorru l-kundizzjonijiet l-oħra imposti mill-istess Att;

Inoltre mhux minnu li l-esponent għandu postijiet vojta, anzi kif jista' jiġi ppruvat, hu wkoll intlaqat bl-istess mod bħar-rikorrenti *stante* li hu wkoll kellu post mogħti lil terzi b'ċens temporanju li ġie kkonvertit f'kera fit-termini ta' l-istess Att;

Illi llum l-anqas ma għadu jeżisti l-*"hardship"* li oriġinarjament kienet tilmenta minnu r-rikorrenti, u dan għaliex fejn kien joqgħod binha Peter Paul Portelli, bieb ma' bieb magħha, fi Blanche Street, Sliema, illum hu vojt, peress li dan mar jabita f'fond f'Upper Victoria Terrace, Sliema, u għalhekk bintha hija liberissima li tokkupa dan il-post vojt ħdejn ir-rikorrenti ommha;

Illi għalhekk it-talbiet tar-rikorrenti huma infondati, u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż;

Rat is-sentenza ta' dik il-Qorti ta' l-20 ta' Ġunju, 1986, li rrespinġiet l-ewwel eċċezzjoni mogħtija miż-żewġ intimati għas-spejjeż tagħhom, u ordnat il-prosegwiment tal-kawża, u dan wara li kkunsidrat illi:

Din hija deċiżjoni limitata għall-eċċezzjoni preliminari ssollevata mill-intimati kif aktar 'il fuq esposta. Mela l-kwistjoni kollha hija dwar jekk it-terminu mogħti ta' ħmistax-il jum minn dik il-Qorti, kif diversament ippresjeduta, u dan fl-4 ta' Marzu, 1980, skadiex ineżorabbilment wara d-deċiżjoni tal-Qorti ta' l-

Appell iddatata 24 ta' Novembru, 1980. Setgħet allura l-odjerna rikorrenti tistitwixxi r-rikors *in diżamina ferm wara l-għeluq tad-data fuq imsemmija*? Fil-fatt, ir-rikors tar-rikorrenti Rita Portelli (dak numru 151/85F) ġie ppreżentat fit-23 ta' Awissu, 1985;

Fit-tweġiba tiegħu in iskritt u amplifikata permezz ta' nota ta' osservazzjonijiet l-intimat **Portanier** spjega d-distinzjoni eżistenti bejn il-kunċett legali tal-preskrizzjoni minn dak ta' dekadenza, fil-waqt illi sostna li hawn *si trattava* ta' terminu perentorju u ta' dekadenza;

Wara li għarblet sew is-sottomissjonijiet tal-partijiet, il-Qorti taqbel mat-teżi tar-rikorrenti li terminu huwa perentorju meta dan ikun wieħed stabbilit in forza ta' liġi u li trid tkun il-liġi li tgħid jekk terminu hux perentorju jew inkella le. Altrimenti, it-terminu jkun wieħed mhux perentorju f'liema każ, il-Qorti, tkun awtorizzata li tagħtih fid-diskrezzjoni tagħha u tipprorogah għal raġuni ġusta u fl-aħjar interess tal-ġustizzja. Hawnhekk *non si tratta* ta' terminu kkomminat u/jew impost *ex lege* imma terminu ġudizzjarju. It-terminu ma ġiex stabbilit b'liġi iżda minn Qorti li għalih japplika allura l-artikolu 106 tal-Kodiċi ta' l-Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap. 15 L.M.);

Għandu wkoll jingħad li fis-26 ta' April, 1985, fil-kawża fl-ismijiet "Rita Portelli *vs* Ministru tal-Ġustizzja" ġie deċiż li l-leġittimu kontradittur ma kienx il-Ministru tal-Ġustizzja u Affarijiet tal-Parlament għax f'każi dwar validità jew nullità ta' liġi mgħoddija mill-Parlament huwa l-Prim Ministru l-persuna li għandha tiġi mħarrka in rappresentanza tal-Gvern ta' Malta. Din kienet ir-raġuni li għaliha ma sarux proċeduri fiż-żmien prefiss kontra l-odjern intimat għax il-kwistjoni kienet għadha *sub judice*;

Ċertament però m'għandux ifisser ukoll li b'daqshekk ir-rikorrenti ġiet prekluża milli tistitwixxi proċeduri oħra kontra l-Onorevoli Prim Ministru in sostenn ta' dak illi hija qiegħda tallega. *Se mai* jista' jkun hemm lok ta' eċċezzjonijiet legali oħra da parti ta' xi wieħed mill-intimati però mhux a bażi tar-raġunijiet imsemmija minnhom fit-tweġiba tagħhom. Dan ir-rikors għalhekk, kif propost, għandu ħajja għalih separatament u indipendentement mill-kawżi u proċeduri oħra bejn il-kontendenti *għalkemm il-mertu* huwa *intimament* konness;

Rat ir-rikors ta' l-intimat Onorevoli Prim Ministru li appella minn dik is-sentenza u talab lil din il-Qorti tirrevoka l-istess sentenza u minn flok tilqa' l-eċċezzjoni preliminari tiegħu bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellata;

Rat ir-risposta ta' l-appellata li in linja preliminari *ssottomettiet li dan l-appell huwa null għax l-okkju tal*-kawża ma ġiex imnizzel komplet u korrettement; u illi, fil-mertu, is-sentenza appellata hija ġusta u timmerita konferma, u għalhekk l-appell għandu jiġi rriġettat;

Rat l-atti kollha rilevanti u opportuni;

Semgħet it-trattazzjoni ta' l-appell mid-Difensuri *tal-partijiet*;

Ikkunsidrat:

Fir-rigward ta' l-eċċezzjoni dwar in-nullità tar-rikors ta' l-appell "għax l-okkju tal-kawża ma ġiex imnizzel komplet u korrettement", jiġi rrilevat illi, kif jidher mir-rikors oriġinali promotur tal-ġudizzju, l-okkju komplet huwa: "Rita Portelli vs

l-Onorevoli Prim Ministru u Harry Portanier". L-okkju fir-rikors ta' l-appell in eżami huwa: "Rita Portelli *vs* Onor. Prim Ministru *et*";

Il-Qorti tirrileva mill-ewwel li f'dan il-każ ma tara l-ebda difett li jista' jwassal għan-nullità tar-rikors. L-isem tar-rikorrenti li fil-konfront tagħha sar l-appell komplet u korrett, huwa daqstant ieħor huwa komplet u korrett l-isem ta' l-intimat li qiegħed jappella, u l-intimat l-ieħor Harry Portanier huwa kopert bil-kelma "*et*" wara l-isem ta' l-intimat appellant. Barra minn hekk ġie anke mnizzel korrettement in-numru tar-rikors "151/85";

Il-Qorti ma tistax ma tosservax li l-okkju tar-rikors li qiegħed jiġi attakkat b'nullità mill-appellata huwa identiku għall-okkju tar-risposta ta' l-Onorevoli Prim Ministru għar-rikors oriġinali, l-okkju tan-nota u nota ta' osservazzjonijiet ta' l-Onorevoli Prim Ministru, l-okkju tan-nota ta' osservazzjonijiet ta' l-intimat Harry Portanier li dwarhom ir-rikorrenti appellata ma rrilevat l-ebda nullità fil-kors tal-proċeduri quddiem l-Ewwel Qorti; u fuq kollox huwa wkoll identiku għall-okkju tan-nota ta' osservazzjonijiet u tar-risposti ta' l-istess rikorrenti appellata li bihom eċċepiet in-nullità ta' l-appell ta' l-Onorevoli Prim Ministru;

Din l-eċċezzjoni tan-nullità ta' l-appell, għalhekk, qiegħda tiġi respinta bl-ispejjeż relattivi kontra r-rikorrenti appellata;

Għal dak li huwa l-mertu ta' l-appell, a skans ta' ripetizzjonijiet inutili, il-Qorti tagħmel riferenza għall-motivazzjonijiet ikkontenuti fid-deċiżjoni tagħha tal-lum stess fil-kawża fl-ismijiet identiċi fil-każ ta' l-appell interpost mill-

intimat Harry Portanier – motivazzjonijiet li japplikaw *'mutatis mutandis'* għall-każ ta' dan l-appell;

Għal dawn il-motivi, għalhekk, tiddeċidi billi tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. L-ispejjeż ta' din l-istanza, barra dawk li diġà ġew deċiżi b'din is-sentenza, jibqgħu a kariku ta' l-intimat appellant. Fl-aħħarnett, tordna li l-atti tal-kawża jintbagħtu lill-Ewwel Onorabbli Qorti għall-kontinwazzjoni skond il-liġi.